

DE MUNTKLAPPER

EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE vzw
Koninklijke Vereniging

Driemaandelijks tijdschrift

- 121 -

januari-februari-maart 2024

Misslagen met twee muntplaatjes

Met dit artikel wil ik een uitbreiding maken van twee eerder uitgekomen artikelen. Deze artikelen komen uit de Muntklapper nr. 120 van 2023. Het eerste artikel heeft de titel: “Mag het een beetje meer zijn? Een zeer zeldzame misslag van de 1 frank type Ceres,” geschreven door Arnaud Grispen en mezelf. Het tweede artikel heeft de titel: “Een muntplaatje geplooid rond de muntstempel,” geschreven door mezelf. Het doel van dit nieuw artikel is om gelijksoortige misslagen te bundelen en deze kort te beschrijven.

Alle beschreven muntstukken in dit artikel zijn afkomstig van de 1 frank, type Ceres (LA#BFM-101 of 102). Hieronder volgt een korte beschrijving en de gemeenschappelijke kenmerken van deze munt. Als de munten in ons overzicht afwijken, wordt dit beschreven bij de betreffende munt.

De gemeenschappelijke beschrijving:

Voorzijde (Vz): Een korte buste van de godin CERES, bekranst met aren, kijkend naar links. In het veld, links, het jaartal tussen twee vierpuntige sterren en rechts, een hoorn des overvloeds, onderaan de naam van de graveur: RAU.

Keerzijde (Kz): Een eikentakje met negen bladeren en twee eikels, bovenaan versierd met een koningskroon en omgeven met de waarde aanduiding 1 FR, onderaan de legende = BELGIE = of = BELGIQUE =

Numismatica Zuidwest - Vlaanderen

Koninklijke Maatschappij
Lid van het E.G.M.P. KV
stelt haar nieuwste project voor:

Gids voor muntverzamelaars 2.0

Door Laurens Aernout & Arnaud Grispen

Numismatica Zuidwest-Vlaanderen, aangesloten bij het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde (EGMP), viert in 2024 haar 70-jarig bestaan en dit laat het bestuur niet zomaar voorbijgaan. Om de numismatiek te promotoren werd de 'gids voor muntverzamelaars' van Arnaud Grispen uit 1992 geactualiseerd. Deze opdracht werd gevraagd aan en uitgevoerd door Arnaud Grispen zelf, samen met Laurens Aernout. [Deze gids moet beginnende verzamelaars helpen hun weg te vinden in de numismatische wereld.](#) **Dit is het doel van dit project!**

Om dit te realiseren rekenen we op de medewerking van iedereen die in de numismatische wereld actief is. De bedoeling is om nieuwe EGMP-leden een gratis editie aan te bieden van deze gids. Dit doen we door per verkocht exemplaar, één exemplaar te reserveren per nieuw EGMP-lid. **We hopen op uw medewerking in dit project!**

De kostprijs van deze gids 2.0 bedraagt 7,50 EUR en is beschikbaar bij de volgende EGMP-clubs:

Aalst, Antwerpen, Brugge, Dendermonde, Herentals, Leuven, Tienen, Zuidwest-Vlaanderen (Harelbeke & Izegem).

We hopen u binnenkort te mogen verwelkomen in één van de bovenstaande EGMP-clubs.

De gemeenschappelijke kenmerken zijn:

Ontwerp: Marcel Rau (1886-1966)

Waarde: 1 frank

Jaartal: Diverse jaartallen doorheen het artikel

Taal: Diverse talen doorheen het artikel

Diameter: 21 mm

Gewicht: 4 g

Metaal: Cu 75%, Ni 25%

Muntrand: Kartelrand

Referentie: LA#BFM-101 (Frans) of LA#BFM-102 (Nederlands)

Schaal: 200%

Bij de volgende beschrijvingen proberen we altijd de twee misslagen te bespreken die gelijktijdig werden geslagen. Per type misslag delen we de tekst in met ‘de startvoorwaarde’, ‘de slag’, ‘het resultaat,’ en voegen we aanvullend een voetnoot toe. Bij de startvoorwaarde leggen we uit welke muntplaatjes of munten er meedoen in het verhaal, bij de slag focussen we ons waar en welke muntplaatjes of munten er zich bevinden ten opzichte van elkaar of van de stempels, en we gaan er altijd vanuit dat de stempels altijd mooi uitgelijnd zijn met elkaar. Bij het resultaat geven we een toelichting waarom de munt er zo uit ziet. De aandachtige lezer zal zien dat deze munten niet volledig overeenkomen. Dit komt omdat het al moeilijk is om deze misslagen te vinden. Het vinden van de twee munten die bij dezelfde slag aanwezig waren, is haast onmogelijk. Deze verschillen en andere informatie lichten we dan toe in de voetnoot.

Misslag 1 met een blanco muntplaatje, gedeeltelijk geslagen

De munt die volledig tussen de stempels zat

De munt die gedeeltelijk tussen de stempels zat

Startvoorwaarde: Het eerste type misslag is met twee blanco muntplaatjes.

De slag: Tijdens de slag zat de bovenste munt volledig tussen de stempels en de onderste munt zat slechts gedeeltelijk tussen de stempels. Deze twee muntplaatjes zaten gelijktijdig bij één en dezelfde slag tussen de stempels.

Resultaat: De bovenste munt is het meest volledig geslagen, echter ontbreekt een gedeelte onder de hals. Het ontbrekende gedeelte van de hals staat dus op het andere muntplaatje (= onderste munt). Ook zien we hier de indruk onder de hals effen is (= dus geen kartel, gezien blanco muntplaatjes nog geen kartelrand hebben). De onderste munt is maar gedeeltelijk geslagen en hier zien we de rest van de beeldenaar terug.

Voetnoot: Bij deze onderste munt moeten we een toelichting geven. Deze staat hier niet volledig op zijn plaats. Normaal moet de zone, beter gekend als het 'petje', waar nu een gedeelte van de eikentak en de legende van BELGIË staat blanco moeten zijn. Gezien deze zone tussen en tegen de andere munt zat en er dus geen tekst kan staan (want de tekst staat op de stempel). Echter hebben we de correcte munt niet gevonden en deze misslag komt het dichtst in de buurt.

Misslag 2 met een geslagen muntplaatje, gedeeltelijk geslagen

De munt die volledig tussen de stempels zat, voor de eerste keer

De munt die gedeeltelijk tussen de stempels zat, voor de tweede keer

Startvoorwaarde: Het tweede type misslag is met één blanco muntplaatje en één geslagen munt.

De slag: Tijdens de slag zat de bovenste munt volledig tussen de stempels (= hier het blanco muntplaatje) en de onderste munt zat slechts gedeeltelijk tussen de stempels (= hier al een munt, want deze was al eens geslagen). Hier zat het muntplaatje en de munt gelijktijdig bij één en dezelfde slag tussen de stempels.

Resultaat: De bovenste munt is volledig geslagen, echter ontbreekt een gedeelte onder de hals. Het ontbrekende gedeelte van de hals staat dus op het andere muntplaatje (= onderste munt). Ook zien we hier de indruk onder de hals gekarteld is, dit komt namelijk van de

kartelrand van de onderste munt (deze was al eerder geslagen). De onderste munt is maar gedeeltelijk hergeslagen, op het petje zien we aan de ene kant een stuk van de koningskroon, afkomstig van de stempel. Aan de andere kant van het petje is dit blanco, afkomstig van het blanco muntplaatje (= wat nu de bovenste munt is). Dit petje is dus zijn originele afbeelding, van de eerste slag, (bijna) volledig kwijt.

Voetnoot: Op deze munt zou de rest van de beeldenaar aanwezig moeten zijn. Helaas hebben we deze munt nog niet gevonden en zijn blij met dit exemplaar waar aan de ene kant van het petje de kroon zien en aan de andere kant is deze blanco.

Misslag 3 met een geslagen muntplaatje, volledige geslagen, begin stadium

Een volledige incuse kant, afkomstig van de geslagen munt

Startvoorwaarde: Het derde type misslag is met één blanco muntplaatje en één geslagen munt.

De slag: Tijdens de slag zat de bovenste munt en de onderste munt volledig tussen de stempels. De bovenste munt is blijven 'kleven' aan één van de stempels.

Resultaat: Hier hebben we maar één munt afgebeeld, maar in dit verhaal spelen wel degelijk één blanco muntplaatje en één geslagen munt mee. De bovenste munt is eigenlijk een gewone munt met een normale voor- en keerzijde. Hierbij kunt u er één zien bij de algemene beschrijving vooraan dit artikel. De onderste munt is de munt die hier afgebeeld staat. Hoe kwam deze misslag tot stand? Doordat de bovenste munt eigenlijk de stempel met de keerzijde blokkeert, wordt de voorzijde van deze munt eigenlijk de nieuwe stempel. Het gevolg is een normale voorzijde, afkomstig van de stempel, en een incuse (= een spiegelbeeld) van de voorzijde van de munt.

Voetnoot: Dit type incuse zit in zijn beginstadium. We zien echter dat het hoofd en het jaartal iets groter zijn, en de hoorn des overvloeds is deels verdwenen. Dit betekent dat er meerdere van deze incuse slagen gemaakt zijn geweest.

Misslag 4 met een blanco muntplaatje en geslagen muntplaatje die blijft, verder gevorderd stadium

Munt die rond de stempel geplooid was

Munt geslagen door een munt dat rond de stempel was geplooid

Startvoorwaarde: Het vierde type misslag is met één blanco muntplaatje en één geslagen munt.

De slag: Tijdens de slag zat de bovenste munt en de onderste munt volledig tussen de stempels. De bovenste munt is blijven 'kleven' aan de voorzijdestempel, door de vele slagen is de munt rond de stempel beginnen te plooiën. De onderste munt is ook blijven 'kleven', maar hier is het uitgedeelde metaal niet rond de stempel gegaan.

Resultaat: Het eindresultaat van deze bovenste munt is een normale afbeelding van de voorzijde, maar heeft een gebogen rand, en de afbeelding van de keerzijde is volledig uitgevloeid. De diameter is 26 mm en weegt 4,03 gram. Dit is een extreem moeilijke misslag, daarom hebben we een extra foto toegevoegd. Deze is genomen vanuit een andere hoek om deze munt beter te kunnen tonen. De onderste munt is eigenlijk nog moeilijker te vinden. Hier is het muntplaatje ook blijven kleven, maar dan aan de andere stempel. Doordat de bovenste munt, die al rond de ene stempel zat, bleef slaan op de onderste munt, heeft de onderste munt geen afbeelding aan de voorzijde, gezien de afbeelding al verdwenen was op de bovenste munt. De onderste munt is ook beginnen uitzetten door de herhalende slagen. De afbeelding van de keerzijde is normaal. De diameter is 25 mm en weegt 3,98 gram.

Voetnoot: De bovenstaande voorbeelden zijn extreem binnen hun categorie. Er bestaan echter vele tussengradaties van deze munten. Hierbij enkele voorbeelden van lichtere vormen.

De eerste munt is een voorbeeld die al deels begon met het omplooiën rond de stempel, deze misslagen zijn (soms) moeilijk te onderscheiden van excentrische misslagen. We hebben er een detailfoto bijgeplaatst waarop de omplooiing beter zichtbaar is.

Munt die begint te plooiën

De tweede munt is een voorbeeld van een muntplaatje die geslagen wordt door een stempel die al lang ingekapseld is door een andere munt waarvan de afbeelding zeer sterk uitgevloeid

is. Deze munt, op de onderstaande foto, heeft één slag gekend. Het resultaat is een normale keerzijde, maar bij de voorzijde is het hoofd van Ceres bijna niet te zien en komen er vage contouren naar boven van de eikentak.

Munt geslagen door een ingekapselde stempel

Misslag 5: Twee verschillende muntplaatjes

De 1 frank met indruk van de 25 centiem

De 25 centiem met het patroon van de 1 frank

Startvoorwaarde: Het vijfde type misslag is met één blanco muntplaatje van de 1 frank, type Ceres, en één blanco muntplaatje van de 25 cent, type monogram B van koning Boudewijn I.

De slag: Het muntplaatje van de 1 frank, type Ceres, en het muntplaatje van de 25 cent, type monogram zaten samen tussen de stempel toen deze geslagen werd.

Resultaat: Bij dergelijke complexe exemplaren controleren we eerst de echtheid. We stellen vast dat de munt compleet is want ze weegt 4,03 gram. Er is dus niets van de munt verwijderd via een machinale bewerking. Bij nader onderzoek van de bovenste munt zien we een “indruk” van de binnendiameter van het lege veld van de 1 frank. Deze diameter meet 17 mm. De enige munt die hiervoor in aanmerking komt, is een 25 centiem, type monogram (LA#BFM-62 of 63). Hoewel deze 25 centiem een diameter heeft van 16 mm weten we van andere misslagen dat het muntplaatje kan vervormen (= lees hier vergroten) als dit niet tegengehouden wordt door de muntring van de stempels. De onderste munt is de 25 centiem, type monogram. Deze weegt 1,77 gram en heeft aan de keerzijde de eikentak van de 1 frank, type Ceres, en aan de voorzijde is deze blanco. Dit komt omdat deze het patroon van het blanco muntplaatje van de 1 frank heeft overgenomen. Tevens willen we nog even de aandacht vestigen op de kartelrand. Deze is van de 1 frank onderbroken en loopt verder op de 25 centiem. Dergelijke misslagen zijn bijzonder zeldzaam, en het is nog zeldzamer om beide stukken terug te vinden...

Voetnoot: Als extra bewijs, dat de muntplaatjes van de 25 centiem wel degelijk in de 1 frank productielijn zaten, kunnen we nog de volgende munt tonen. Het muntplaatje van 25 centiem geslagen met de stempel van de 1 frank 1975. Deze heeft een diameter van 17 mm, wat ook bewijst dat de muntplaatjes zonder randring van de stempel vergroten, en weegt 1,82 gram (GR-BR3309-E).

1 francs 1975 op muntplaatje van 25 centiem

Hoewel we toch al enkele mooie misslagen getoond hebben in dit overzicht, ontbreken er nog stukken. Aangezien we deze stukken nog niet hebben kunnen vinden, kunnen we ze niet aan dit overzicht toevoegen. Hierbij willen we graag de studie rond deze misslagen voortzetten. Heeft u nog onbekende misslagen omtrent dit (of andere) onderwerpen? Dan ontvangen we graag een scherpe foto of scan in hoge resolutie! Deze mag u doorsturen, via mail, naar Aernout_laurens@hotmail.com en help zo mee aan het onderzoek van misslagen in de Belgische numismatiek.

Laurens Aernout

Bibliografie:

Encyclopedie van de Belgische circulatiemunten 1832-2002; 1999; Koninklijke munt van België.

Catalogus van Belgische Numismatische Uitgiften 1831-2022; 2021; Laurens Aernout Officiële munten, penningen, proefslagen en hun varianten van het Koninkrijk België, vanaf 1995 tot 2001 en aanvulling 1970-1994, Naslagen/reproducties geslagen door de Koninklijke Munt van België, vervolg der catalogi van Dupriez, Bogaert en Grispen; 2007; Arnaud Grispen & Antoine Bruylandt

Foto's:

Uit een privécollectie genomen door Laurens Aernout

Informatie:

Mag het een beetje meer zijn? Een zeer zeldzame misslag van de 1 frank type Ceres;

Muntklapper 120; 2023; Laurens Aernout & Arnaud Grispen

Een muntplaatje geplooid rond de muntstempel; *Muntklapper 120*; 2023; Laurens Aernout